

ВІДГУК

офіційного опонента –

доктора юридичних наук, доцента Гаруста Юрія Віталійовича на дисертацію Лисенка Сергія Сергійовича «Адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю

12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;

інформаційне право

Вивчення змісту дисертації, автореферату дисертації та наукових праць Лисенка Сергія Сергійовича дає підстави зробити висновок про **актуальність обраної теми**, достатній ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень та висновків, що виносяться на захист, їх практичну значущість, а також про глибокий аналіз питань пов'язаних з адміністративно-правовим регулюванням підприємницької діяльності у сфері торгівлі.

Обрана здобувачем тематика обумовлена плеядою нагальних суспільних проблем та цілою низкою чинників, які зараз існують у нашій державі. Актуальність теми дослідження стає більш рельєфною виходячи з нагальної необхідності виконання публічної адміністрацією Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка вимагає у сфері торгівлі проведення численних адміністративно-правових заходів. Провідним серед них є перехід на стандарти ЄС щодо виробництва, транспортування, зберігання і реалізації продукції, сертифікації промислових і продовольчих товарів, зокрема м'ясомолочних та екологічно чистих продуктів, підняття якості та загалом правової культури обслуговування споживачів у торгівельних закладах.

Таким чином, незадоволеність громадян співвідношенням ціни та якості у вітчизняних торгівельних мережах, непоодинокі випадки реалізації фізичним і юридичним особам небезпечних або неякісних товарів,

необхідність переведення всіх сфер вітчизняної торгівлі на стандарти ЄС, неузгодженість адміністративно-правових актів у цій сфері зумовлюють актуальність дисертаційного дослідження.

Актуальність теми дисертаційного дослідження детермінується багатьма науковими програмами, планами, темами, зокрема, дисертацію виконано відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, Концепції розвитку внутрішньої торгівлі України, схваленої Постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 1997 р № 1449, Стратегії сталого розвитку Україна-2020, затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. № 918-р і планів науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження Лисенка Сергія Сергійовича забезпечується, в першу чергу вдалим використанням відомих наукових методів обґрунтування отриманих результатів, висновків і рекомендацій, які корелюються із визначеною метою та сформульованими завданнями. Так, діалектичний метод дав можливість здобувачу виявити та описати сутність адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі, узагальнити спеціальні принципи в цій сфері. Методи аналізу й синтезу застосовувалися для змістовного розкриття юридичної природи адміністративно-правового статусу, форм і методів адміністративної діяльності публічної адміністрації, адміністративних процедур у сфері торгівлі. На основі методу індукції було узагальнено емпіричний матеріал щодо адміністративних обов'язків і прав, виявлено ефективний іноземний досвід та удосконалено чинне законодавство. За допомогою методу дедукції було з'ясовано основні поняття та визначено пропозиції стосовно вдосконалення законодавства.

Структура дисертації є логічною, відповідає меті і завданням дисертаційного дослідження, що забезпечує її цілісність.

Складність вирішуваних автором завдань обумовлює детальність опрацювання найбільш проблемних моментів роботи щодо адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі, яка здійснена на основі ґрунтовного дослідження, як суто теоретичних аспектів, так і важливих аспектів прикладного, практичного характеру діяльності суб'єктів торгівельної сфери.

Дисертаційному дослідженню Лисенка Сергія Сергійовича притаманний належний рівень наукової новизни і кожен з трьох розділів дисертації містить саме такі положення.

У вступі здійснюється обґрунтування вибору теми дослідження, визначається зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами, розкриваються мета та завдання дослідження, наукова новизна та практичне значення отриманих результатів, апробація матеріалів дисертації, наводяться структура й обсяг дисертації.

Розділ 1 «Юридична природа адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі» розкриває теоретичні аспекти аналізованої проблематики та формує категорійний апарат. Так, автором з'ясовано зміст адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі. Визначено адміністративно-правовий статус публічної адміністрації, яка здійснює регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі. Виявлено та описано спеціальні принципи адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі, розкрито їх зміст і сутність.

Дисертантом доведено, що адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі – це заснована на адміністративно-правових нормах діяльність органів публічної адміністрації з метою охорони прав фізичних і юридичних осіб на якісні й безпечні

продукти і товари (захисту прав споживачів), сприяння розвитку торгівлі, захисту їх від порушень з боку суб'єктів владних повноважень та інших осіб.

Розділ 2 «Зміст адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі» розкриває правові елементи адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі.

Здобувач доводить, що спеціальним адміністративним інструментарієм адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері торгівлі є форми й методи, які забезпечують санітарно-гігієнічні умови безпечності реалізації споживачам продукції шляхом видання нормативно-правових і індивідуальних адміністративних актів, застосування методів контролю та спеціальних матеріально-технічних операцій – видання та ведення санітарних журналів і санітарних книжок.

Крім того, здобувач визначає, що адміністративна процедура патентування певних видів господарської діяльності є засобами державного регулювання (шляхом делегування цих функцій органам місцевого самоврядування) торгівельної діяльності, спрямованими на забезпечення єдиної державної політики в цій сфері щодо попередження порушень прав споживачів на якісні й безпечні продукти, а також економічних і соціальних інтересів громадянського суспільства.

Особливо вдало автором розкрито Розділ 3 «Зарубіжний досвід та вдосконалення адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі», у якому на основі міжнародного досвіду сформовано пропозиції щодо вдосконалення законодавства в аналізованій сфері.

У висновках дисертації на основі теорії адміністративного права, чинного законодавства та правореалізаційної діяльності публічної адміністрації наведено нове розв'язання наукового завдання стосовно розвитку засад та адміністративного інструментарію щодо адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі,

викладено найбільш важливі наукові та практичні результати, визначено наукові проблеми, для розв'язання яких можуть бути застосовані результати дослідження.

Також, варто відмітити наявність в додатках до дисертації авторського проекту закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо попередження обману покупця чи замовника працівниками торгівлі, громадського харчування і сфери послуг та громадянами - суб'єктами підприємницької діяльності під час реалізації товарів, виконання робіт, надання послуг».

Оформлення дисертації та автореферату дисертації Лисенка Сергія Сергійовича відповідає тим вимогам, які висуваються до такого роду робіт. Зокрема, слід відмітити, що структурно дослідження побудовано логічно, із дотриманням правил пропорційності; розділи і підрозділи взаємопов'язані між собою, що дозволило автору послідовно і системно проаналізувати широкий спектр питань, які стосуються адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі.

Мета і завдання, визначені автором у вступі, відповідають змісту дослідження та загальним висновкам. Водночас, висновки, рекомендації та пропозиції мають конкретний характер і об'єднані провідною ідеєю підвищення ефективності діяльності системи суб'єктів торгівельної діяльності.

В цілому дисертаційне дослідження виконане на належному рівні.

Зауваження та дискусійні положення.

Між тим, не всі авторські тези, твердження і міркування сприймаються як логічний підсумок емпіричних спостережень, що на достатньому рівні обґрунтовані з теоретичних позицій, здобутків юридичної практики і аналізу нормативного матеріалу. Деякі з них потребують додаткових роз'яснень і уточнень з огляду на сучасний стан та перспективи розвитку адміністративно-процесуальної теорії і відповідної законодавчої бази.

Перше. Спірним є запропонований здобувачем принцип неприпустимості втручання публічної адміністрації в комерційну діяльність суб'єктів торгівельної діяльності (С. 23), так як при здійсненні податкових та інших перевірок суб'єктів торгівельної діяльності, неможливо розділити комерційні та публічні аспекти, адже вони відображаються в єдиному бухгалтерському обліку.

Друге. На С. 27 дисертації автор прийшов до висновку, що суб'єкти торгівельної діяльності можуть реалізувати власні потреби в межах, допустимих законом. Не заперечуючи такий підхід, хотілося би почути обґрунтування, чому суб'єкти торгівельної діяльності, що є суб'єктами приватного права повинні діяти відповідно до другого принципу правового регулювання «заборонено все, крім того, що прямо дозволено законом».

По-третє. У підрозділі 1.2 автор здійснюючи дослідження принципів діяльності публічної адміністрації, використовує значну кількість запозиченого матеріалу, що є без всякого сумніву є позитивним явищем. При цьому автор акцентує увагу на окремих її складових, що лінгвістично розбивається на окремі пункти нормативно-правових актів, змісту доктринальних положень, що є більш притаманним не для монографічних досліджень, а для навчальних посібників.

По-четверте. У другому висновку до першого розділу автор розкрив як публічноправову, так і приватноправову основу торгівельної діяльності. Виникає питання, яке відношення має приватно-правові аспекти торгівельної діяльності до дисертаційної роботи.

П'яте. Неодноразово по тексту, зокрема на С. 87, автор посилається на відмінений закон України «Про підприємництво», який в цілому, втратив дію.

Зазначені зауваження хоча й мають місце у дисертації, але суттєво не впливають на загальний належний її рівень, а також теоретичну та практичну цінність, на рівень наукової новизни її результатів.

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації достатньо повно викладені в авторефераті та опублікованих працях. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Результати дисертаційного дослідження повною мірою відображені в достатній кількості наукових статей, оприлюднених у фахових виданнях, а їх зміст відповідає тексту дисертації.

Отже, можна стверджувати, що в дисертації **Лисенка Сергія Сергійовича** отримані нові результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання стосовно розвитку засад та адміністративного інструментарію щодо адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі, а результатам дослідження притаманний належний ступінь наукової новизни.

Враховуючи викладене, дисертація «Адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі», є завершеною науковою працею та повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, а її автор – Лисенко Сергій Сергійович, заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри адміністративного, господарського права
та фінансово-економічної безпеки
Сумського державного університету

Ю. В. Гаруст

*Лідриє Гаруста Ю.В.
засвідчує
Пров. Фрохівська (Трош С.А.)*

